

ONDERZOEKSPUBLICATIE

Deelname de Bibliotheek *op school* naar achtergrondkenmerken

primair onderwijs schooljaar 2020-2021

de Bibliotheek
op school

Lezen
STICHTING LEZEN

DUO Onderwijsonderzoek & Advies

Deelname
de Bibliotheek *op school*
naar achtergrondkenmerken
primair onderwijs schooljaar 2020-2021

KB } nationale
bibliotheek

Colofon

Stichting Lezen
Nieuwe Prinsengracht 89
1018 VR Amsterdam
020 623 05 66
www.lezen.nl
info@lezen.nl

Auteur

Raoul Hakkenberg van Gaasbeek (DUO Onderwijsonderzoek & Advies)

Dit onderzoek is uitgevoerd door DUO Onderwijsonderzoek & Advies in opdracht van Stichting Lezen, in samenwerking met de Koninklijke Bibliotheek.

Vormgeving cover

Judith Schoffelen en Erik olde Hanhof, Amsterdam

Citeren als: DUO Onderwijsonderzoek & Advies (2022). *Deelname de Bibliotheek op school naar achtergrondkenmerken – primair onderwijs schooljaar 2020-2021*. Amsterdam: Stichting Lezen.

©2022 Stichting Lezen, Amsterdam

Inhoud

Voorwoord.....	1
Samenvatting.....	2
1 Inleiding.....	4
2 Dataverzameling.....	5
2.1 Bronbestanden.....	5
2.2 Verrijken kerncijfers van de Koninklijke Bibliotheek	5
3 Analyses samenwerking in algemene zin	8
3.1 Landelijk	8
3.2 Provincie	9
3.3 Schoolgrootte.....	11
3.4 Aanwezigheid taal- en/of leescoördinator	11
3.5 Type onderwijs.....	12
3.6 Aanvullende bekostiging o.b.v. achterstandsscore	13
4 Analyses de Bibliotheek op school-scholen	15
4.1 Landelijk	16
4.2 Provincie	16
4.3 Schoolgrootte.....	17
4.4 Aanwezigheid taal- en/of leescoördinator	18
4.5 Type onderwijs.....	19
4.6 Aanvullende bekostiging o.b.v. achterstandsscore	19

Voorwoord

In 2009 hebben Stichting Lezen en de bibliotheeksector de leesbevorderingsprogramma's BoekStart en de Bibliotheek *op school*¹ geïntroduceerd. Meer dan twaalf jaar later zijn deze programma's geworteld in kinderopvang en onderwijs. Ruim 90% van de bibliotheken heeft de Bibliotheek *op school* primair onderwijs ingevoerd. Zij voeren de aanpak uit op ongeveer 50% van de basisscholen in hun werkgebied. Deze ontwikkeling sluit aan bij doelstellingen van overheden en bibliotheek- en leesbevorderingsorganisaties in Nederland. In het Bibliotheekconvenant (2020) wordt als speerpunt de maatschappelijke opdracht de geletterde samenleving benoemd. De programma's BoekStart en de Bibliotheek *op school* staan centraal in de bijbehorende netwerkagenda² voor de bibliotheeksector.

Beide programma's zijn door Stichting Lezen ontwikkeld in het kader van De doorgaande leeslijn.³ In de brochurereeks *Meer lezen, beter in taal* wordt gepleit voor een langetermijnperspectief op leesbevordering, om kinderen te stimuleren meer te lezen en zo laaggeletterdheid te voorkomen. Een structurele samenwerking tussen bibliotheek en school is dan ook van cruciaal belang om een geletterde samenleving te creëren. Bibliotheek en basisschool delen de doelstelling om van kinderen betere lezers te maken. De bibliotheek helpt de school dit doel in het kader van de Bibliotheek *op school* te bereiken: met goede, actuele boeken en deskundigheid.

Dit rapport beschrijft hoe de samenwerking tussen basisscholen, scholen voor speciaal basis- en voortgezet onderwijs en lokale bibliotheken eruitziet. De samenwerking in algemene zin komt aan bod, en er wordt gekeken naar de samenwerking rond het programma de Bibliotheek *op school*. De focus ligt in het onderzoek op de diverse achtergrondkenmerken van de scholen. Het gaat dan bijvoorbeeld om geboden onderwijssoorten, aantal leerlingen en provincie. Tevens is onderzocht hoe de samenwerking eruitziet met scholen met veel en weinig leerlingen met het risico op achterstanden.

Bemoedigend is dat er aantoonbaar meer samenwerking is tussen scholen en bibliotheken als er bijvoorbeeld meer schoolbibliotheken zijn in een provincie, als er een leescoördinator vanuit het onderwijs is aangesteld en als scholen proberen achterstanden terug te dringen bij hun leerlingen.

Gerlien van Dalen
Directeur-bestuurder Stichting Lezen

Adriaan Langendonk
Manager leesbevorderingsprogramma's

¹ BoekStart en de Bibliotheek *op school* en de daaromheen gevormde leesbevorderingsnetwerken worden aangestuurd door penvoerder Stichting Lezen en de Koninklijke Bibliotheek in opdracht van het ministerie van OCW. Lokale bibliotheken, ondersteund door provinciale bibliotheekorganisaties, voeren de programma's uit binnen bibliotheekvestigingen, op consultatiebureaus, in de kinderopvang en het onderwijs (po, vo en beroepsonderwijs). Voor meer informatie: [Kunst van Lezen – Stichting Lezen](#).

² [Netwerkagenda | Bnetwerk \(bibliotheeknetwerk.nl\)](#)

³ [De doorgaande leeslijn – Stichting Lezen](#)

Samenvatting

In deze samenvatting beschrijven we de landelijke spreiding van scholen die in algemene zin een samenwerking met een openbare bibliotheek hebben en scholen die deelnemen aan de Bibliotheek *op school*. Het gaat hierbij om scholen in het basisonderwijs en het speciaal basis- en voortgezet onderwijs.

Werkwijze

Allereerst is er op basis van data afkomstig van de Koninklijke Bibliotheek⁴, door Dienst Uitvoering Onderwijs en DUO Onderwijsonderzoek & Advies een verrijkt bronbestand samengesteld met alle achtergrondkenmerken die relevant zijn voor het onderzoek: identificerende gegevens van de scholen, samenwerkingsgegevens van de Koninklijke Bibliotheek en achtergrondkenmerken van de scholen. Achtergrondkenmerken zijn bijvoorbeeld: provincie, aantal leerlingen, aanwezigheid van een taal- en/of leescoördinator, type onderwijs en de achterstandscore.

Op basis van het verrijkte bronbestand van de KB hebben we verschillende analyses verricht om antwoorden te krijgen op de volgende vragen:

1. Hoeveel vestigingen hebben in algemene zin een samenwerking met een openbare bibliotheek en zijn er (significante) verschillen hierin naar de diverse achtergrondkenmerken van de scholen?
2. Hoeveel vestigingen nemen deel aan de Bibliotheek op school en zijn er (significante) verschillen naar diverse achtergrondkenmerken van de scholen?

Samenwerking met een openbare bibliotheek

In totaal heeft ruim driekwart van de scholen (77%) in algemene zin een samenwerking met een bibliotheek. Dit betekent dat 1.042.201 leerlingen toegang hebben tot een school die een samenwerking heeft met de openbare bibliotheek. De samenwerking is in bijna alle gevallen gericht op leesbevordering (94%). In twee op de vijf gevallen (39%) gaat het (ook) om een samenwerking op het gebied van digitale geletterdheid. Tot slot gaat het in een op de negen gevallen (11%) om een samenwerking op een ander gebied.

Uit de analyses zijn enkele subgroepen scholen naar voren gekomen die (ten opzichte van het landelijke beeld) significant vaker of minder vaak een samenwerking met een openbare bibliotheek hebben. Onder de volgende subgroepen scholen is er een significant hoger aandeel samenwerkingen met een openbare bibliotheek:

1. Scholen in de provincies Drenthe, Flevoland, Friesland, Zeeland, Noord-Brabant en Limburg
2. Scholen met een taal- en/of leescoördinator
3. Scholen in het regulier basisonderwijs
4. Scholen die recht hebben op aanvullende bekostiging (op basis van de achterstandscore)
5. Scholen met een achterstandscore tussen -49 en +9

⁴ Betreft het jaarlijkse inventarisatieonderzoek Bibliotheekmonitor. Zie: [Rapportage PO 2020-2021.pdf \(bibliotheeknetwerk.nl\)](#).

Onder de volgende subgroepen scholen is er een significant lager aandeel samenwerkingen met een openbare bibliotheek:

1. Scholen in de provincies Utrecht, Noord-Holland en Zuid-Holland
2. Scholen met meer dan 500 leerlingen
3. Scholen zonder een taal- of leescoördinator
4. Scholen in het (voortgezet) speciaal onderwijs
5. Scholen die geen recht hebben op aanvullende bekostiging (op basis van de achterstandsscore)
6. Scholen met een achterstandsscore die lager is dan -49

Samenwerking in het kader van de Bibliotheek op school

In totaal neemt bijna de helft van de vestigingen deel aan de Bibliotheek *op school* (47%). Daarnaast bevinden 304 vestigingen zich nog in de verkennende fase. Als we de vestigingen die zich in de verkennende fase bevinden meerekenen, betreft het in totaal 3.506 vestigingen (51%). Dit betekent dat 697.515 leerlingen toegang hebben tot een school die deelneemt aan de Bibliotheek *op school*.

Uit de analyses zijn enkele subgroepen scholen naar voren gekomen die (ten opzichte van het landelijke beeld) significant vaker of minder vaak deelnemen aan de Bibliotheek *op school*. Onder de volgende subgroepen scholen is het aandeel scholen dat deelneemt aan de Bibliotheek *op school* significant hoger:

1. Scholen in de provincie Groningen
2. Scholen met een taal- en/of leescoördinator
3. Scholen die recht hebben op aanvullende bekostiging (op basis van de achterstandsscore)

Onder de volgende subgroepen scholen is het aandeel scholen dat deelneemt aan de Bibliotheek *op school* significant lager:

1. Scholen zonder een taal- en/of leescoördinator
2. Scholen die geen recht hebben op aanvullende bekostiging (op basis van de achterstandsscore)

1 Inleiding

Stichting Lezen en de Koninklijke Bibliotheek (hierna: KB) willen inzicht in de landelijke spreiding van basisscholen die deelnamen aan de Bibliotheek *op school* en basisscholen die in algemene zin een samenwerking met een bibliotheek hebben. Hierbij kijken we ook naar de verschillen op basis van verschillende kenmerken (zoals geboden onderwijssoorten, aantal leerlingen, regio, et cetera). Wij (DUO) hebben deze analyse voor de KB en Stichting Lezen uitgevoerd op basis van de reeds bekende gegevens van de KB, de openbare onderwijsdatabase van Dienst Uitvoering Onderwijs en de onderwijsdatabase van DUO Onderwijsonderzoek & Advies.

Deze rapportage bevat alle resultaten van de analyse onder het basisonderwijs en de speciale (basis)scholen.

2 Dataverzameling

2.1 Bronbestanden

Allereerst zijn alle benodigde bronbestanden verzameld. Het gaat hierbij om bestanden van de KB, Dienst Uitvoering Onderwijs, DUO Onderwijsonderzoek & Advies en het Centraal Bureau voor de Statistiek. In tabel 1 een overzicht van de gebruikte bronbestanden.

Tabel 1

De gebruikte bronbestanden

Bronbestand	Afkomstig van
Kerncijfers PO – samenwerking bibliotheek en deelname de Bibliotheek <i>op school</i>	Koninklijke Bibliotheek
Taal- en leescoördinatoren in het primair onderwijs	DUO Onderwijsonderzoek & Advies
Hoofd- en nevenvestigingen in het primair onderwijs	Dienst Uitvoering Onderwijs
Hoofd- en nevenvestigingen in het SO/VSO	Dienst Uitvoering Onderwijs
Achterstandsscores per vestiging in het primair onderwijs	Centraal Bureau voor de Statistiek

Vervolgens hebben we de verschillende bestanden uit de openbare onderwijsdatabase (van Dienst Uitvoering Onderwijs) samengevoegd tot één bestand.

2.2 Verrijken kerncijfers van de Koninklijke Bibliotheek

Nadat alle bronbestanden waren voorbereid, zijn we gestart met het verrijken van het bestand met de kerncijfers van de KB. Hiervoor zijn verschillende stappen doorlopen. In deze paragraaf beschrijven we deze stappen.

Stap 1: Allereerst hebben we gekeken welke vestigingen wel aanwezig waren in het bestand van de KB, maar niet in de openbare onderwijsdatabase. Hieruit kwam een beperkt aantal mismatches naar voren. In totaal betreft dit 73 vestigingen in het basisonderwijs en speciale (basis)onderwijs. Deze zijn voor een deel te verklaren doordat de kerncijfers van de KB ook rijen bevatten waarin geen vestigingscodes beschikbaar waren (dit verklaarde 11 van de 73 mismatches). Daarnaast bevatte het bestand met de kerncijfers nog enkele vestigingen die inmiddels zijn opgeheven, gefuseerd of verhuisd (dit verklaarde 60 van de 73 mismatches). Als een vestiging is opgeheven of is opgegaan in een andere vestiging, hebben we het vestigingsnummer gewijzigd naar ‘onbekend’.

Stap 2: Op basis van het aantal leerlingen per vestiging, hebben we de vestigingen ingedeeld in categorieën:

- Vestigingen met maximaal 100 leerlingen
- Vestigingen met 101-200 leerlingen
- Vestigingen met 201-300 leerlingen
- Vestigingen met 301-500 leerlingen
- Vestigingen met meer dan 500 leerlingen

Stap 3: Op basis van de vestigingsnummers hebben we vanuit de verschillende bronbestanden (van Dienst Uitvoering Onderwijs, DUO Onderwijsonderzoek & Advies en het CBS) de volgende gegevens toegevoegd: aanwezigheid taalcoördinator, aanwezigheid leescoördinator, aanwezigheid cultuurcoördinator, achterstandsscore en recht op bekostiging o.b.v. de achterstandsscore. Zie de volgende pagina voor een toelichting over de betekenis (en het belang) van de achterstandsscore.

Stap 4: Op basis van de gecorrigeerde achterstandsscores (en het recht op bekostiging) hebben we de vestigingen verdeeld in categorieën.

Tabel 2

Gecorrigeerde achterstandsscore

Recht op bekostiging?	Gecorrigeerde achterstandsscore
Geen recht op aanvullende bekostiging	achterstandsscore -200 of lager
Geen recht op aanvullende bekostiging	achterstandsscore tussen -100 en -199
Geen recht op aanvullende bekostiging	achterstandsscore tussen -50 en -99
Geen recht op aanvullende bekostiging	achterstandsscore tussen -10 en -49
Geen recht op aanvullende bekostiging	achterstandsscore tussen 0 en -9
Recht op aanvullende bekostiging	achterstandsscore tussen 0 en 10
Recht op aanvullende bekostiging	achterstandsscore tussen 10 en 49
Recht op aanvullende bekostiging	achterstandsscore tussen 50 en 99
Recht op aanvullende bekostiging	achterstandsscore tussen 100 en 199
Recht op aanvullende bekostiging	achterstandsscore tussen 200 en 299
Recht op aanvullende bekostiging	achterstandsscore tussen 300 en 499
Recht op aanvullende bekostiging	achterstandsscore 500 of hoger

Bij het koppelen van de achterstandsscores aan het bestand van de KB kwamen wij tot de conclusie dat de achterstandsscores alleen voor het reguliere basisonderwijs op vestigingsniveau worden gepubliceerd door het CBS. Van het speciaal basis- en voortgezet onderwijs zijn deze cijfers niet op vestigingsniveau beschikbaar.

Toelichting achterstandsscores

Het recht op (aanvullende) bekostiging is afhankelijk van de achterstandsscore van de school, zoals berekend door het CBS. Hiertoe wordt eerst de achterstandsscore van de school berekend. Vervolgens wordt deze score gecorrigeerd door middel van een drempelwaarde.

De (ongecorrigeerde) achterstandsscore van de school wordt als volgt berekend: per school worden eerst de leerlingen geselecteerd van wie de onderwijsscore tot de laagste 15% van alle leerlingen van alle basisscholen in Nederland behoort. Dit is dus een selectie van alle leerlingen *op school*. Vervolgens wordt voor ieder van deze leerlingen het verschil berekend tussen zijn/haar onderwijsscore en de gemiddelde onderwijsscore van alle leerlingen binnen Nederland. De optelsom van de individuele uitkomsten per school vormt de (ongecorrigeerde) achterstandsscore van de school.

De onderwijsscore is een maat voor de verwachte schoolprestaties van kinderen, gezien hun omgevingskenmerken en ongeacht hun intelligentie. De hoogte van de onderwijsscore wordt

bepaald door de scores van leerlingen op de omgevingskenmerken in de indicator: het opleidingsniveau van de vader, opleidingsniveau van de moeder, verblijfsduur van de moeder in Nederland, land van herkomst van de ouders, of ouders in de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP) zitten en het gemiddelde opleidingsniveau van moeders op school.

De drempelwaarde wordt als volgt berekend:

Het totale aantal leerlingen van de basisschool wordt vermenigvuldigd met 12% (dit is een bij ministeriële regeling bepaald percentage) en met het verschil tussen de landelijke gemiddelde onderwijsscore van alle leerlingen (535,36) en de landelijke gemiddelde onderwijsscore van alle leerlingen die wat betreft de onderwijsscore tot de laagste 15% in Nederland behoren (529,54).

Bijvoorbeeld: de drempelwaarde voor een school met 115 leerlingen is $(115 * 0,12 * (535,36 - 529,54) =) 80,32$.

Tot slot wordt de gecorrigeerde achterstandsscore van de school als volgt berekend:

ongecorrigeerde achterstandsscore minus de drempelwaarde.

Afgaande op het fictieve voorbeeld hierboven, zou de ongecorrigeerde achterstandsscore van de school hoger moeten liggen dan 80,32 om in aanmerking te komen voor aanvullende bekostiging.

Iedere school met een gecorrigeerde achterstandsscore hoger dan '0' heeft recht op aanvullende bekostiging. In het primair onderwijs wordt deze bekostiging als volgt berekend: gecorrigeerde achterstandsscore * € 251,16.

Bijvoorbeeld: een school met een (gecorrigeerde) achterstandsscore van 95 krijgt $(95 * € 251,16 =) € 23.860,20$ aanvullende bekostiging.

3 Analyses samenwerking in algemene zin

Op basis van het verrijkte bestand van de KB hebben we verschillende analyses gedaan om antwoorden te krijgen op de volgende vragen:

1. Hoeveel vestigingen hebben in algemene zin een samenwerking met een bibliotheek? Het gaat in deze analyse om een samenwerking met de openbare bibliotheek, oftewel 'toegang heeft tot een school die een samenwerking heeft met de openbare bibliotheek'.
2. Zijn er (significante) verschillen naar diverse achtergrondkenmerken in het aandeel vestigingen dat een samenwerking met een bibliotheek heeft?

Om te onderzoeken of er significante verschillen naar diverse achtergrondkenmerken zijn in het aandeel vestigingen dat een samenwerking met een bibliotheek heeft, hebben we de analyse op diverse niveaus uitgevoerd:

- Landelijk
- Provincie
- Schoolgrootte (aantal leerlingen; ingedeeld in categorieën)
- Aanwezigheid taal- en/of leescoördinator
- Type onderwijs (BO, SBAO of (V)SO)
- Aanvullende bekostiging o.b.v. de achterstandsscore

Voorafgaand aan de analyses hebben we een selectie gemaakt van de vestigingen die worden meegenomen in de analyse. Hiervoor zijn twee criteria gehanteerd:

1. Het gegeven 'samenwerking' (0 of 1) is bekend in het bestand van de KB. Door deze selectie zijn 339 locaties afgevallen in de analyse. Van deze 339 locaties is namelijk niet bekend of zij een samenwerking hebben met een bibliotheek.
2. Een actueel vestigingsnummer is beschikbaar (om te voorkomen dat we opgeheven of gefuseerde vestigingen opnemen in de analyse). Door deze selectie zijn 73 locaties afgevallen in de analyse.

De uiteindelijke selectie voor deze analyses telt 6.509 vestigingen in het basisonderwijs en het speciaal basis- en voortgezet onderwijs.

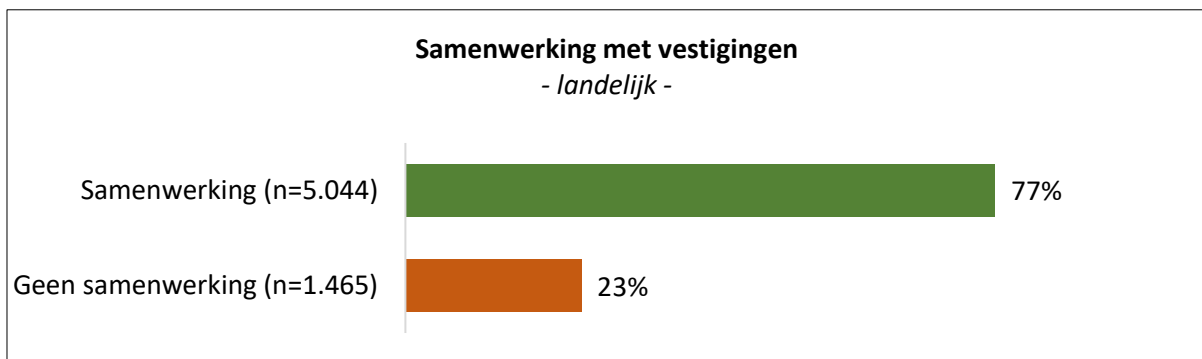
3.1 Landelijk

In totaal heeft ruim driekwart van de vestigingen (5.044 van 6.509; 77%) in algemene zin een samenwerking met een bibliotheek. Het gaat in deze analyse om een samenwerking met de openbare bibliotheek.

Op deze 5.044 vestigingen zitten in totaal 1.033.520 leerlingen. Van 32 vestigingen was het aantal leerlingen onbekend. Om een goede inschatting te maken van het werkelijke aantal leerlingen dat toegang heeft tot een school met een samenwerking met de openbare bibliotheek, hebben we het aantal leerlingen geëxtrapoleerd.

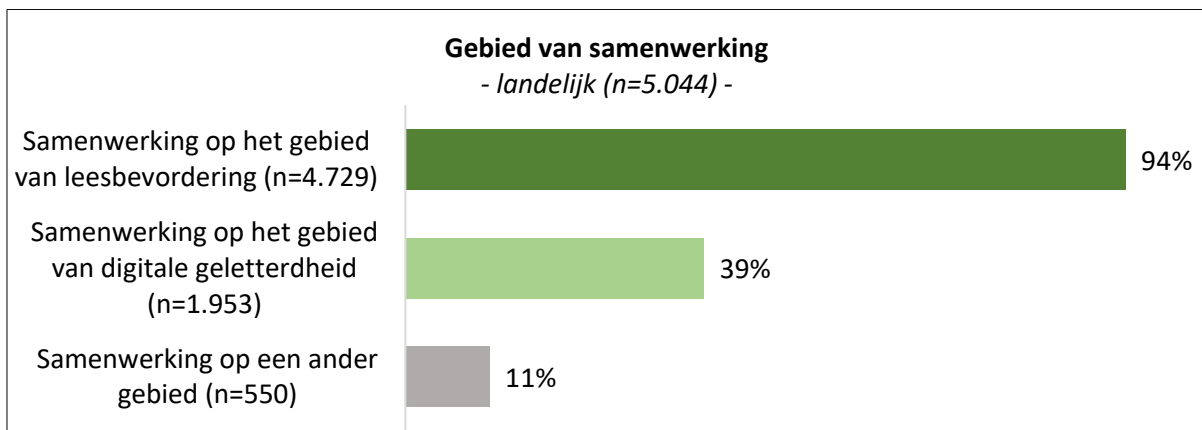
Van de 5.044 vestigingen is het aantal leerlingen van 5.002 vestigingen bekend. Dit levert een correctiefactor van $(5.044 / 5.002 =) \underline{1,0084}$ op. Op de 5.002 vestigingen, waarvan het aantal

leerlingen bekend is, zitten in totaal 1.033.520 leerlingen. Als we dit extrapoleren naar de 5.044 vestigingen die een samenwerking met een bibliotheek hebben, is het werkelijke aantal leerlingen ($1.033.520 * 1,0084 =$) 1.042.201.

Naast het aandeel vestigingen dat een samenwerking heeft met een bibliotheek, hebben we ook gekeken naar de aard van de samenwerking. In de onderstaande grafiek geven we weer op welk gebied de vestigingen samenwerken met een bibliotheek. Deze analyse is uitgevoerd op basis van alle vestigingen die een samenwerking met een bibliotheek hebben (n=5.044).

In bijna alle gevallen (94%) is de samenwerking (onder andere) gericht op leesbevordering. In twee op de vijf gevallen (39%) gaat het (ook) om een samenwerking op het gebied van digitale geletterdheid. Tot slot gaat het in een op de negen gevallen (11%) om een samenwerking op een ander gebied.

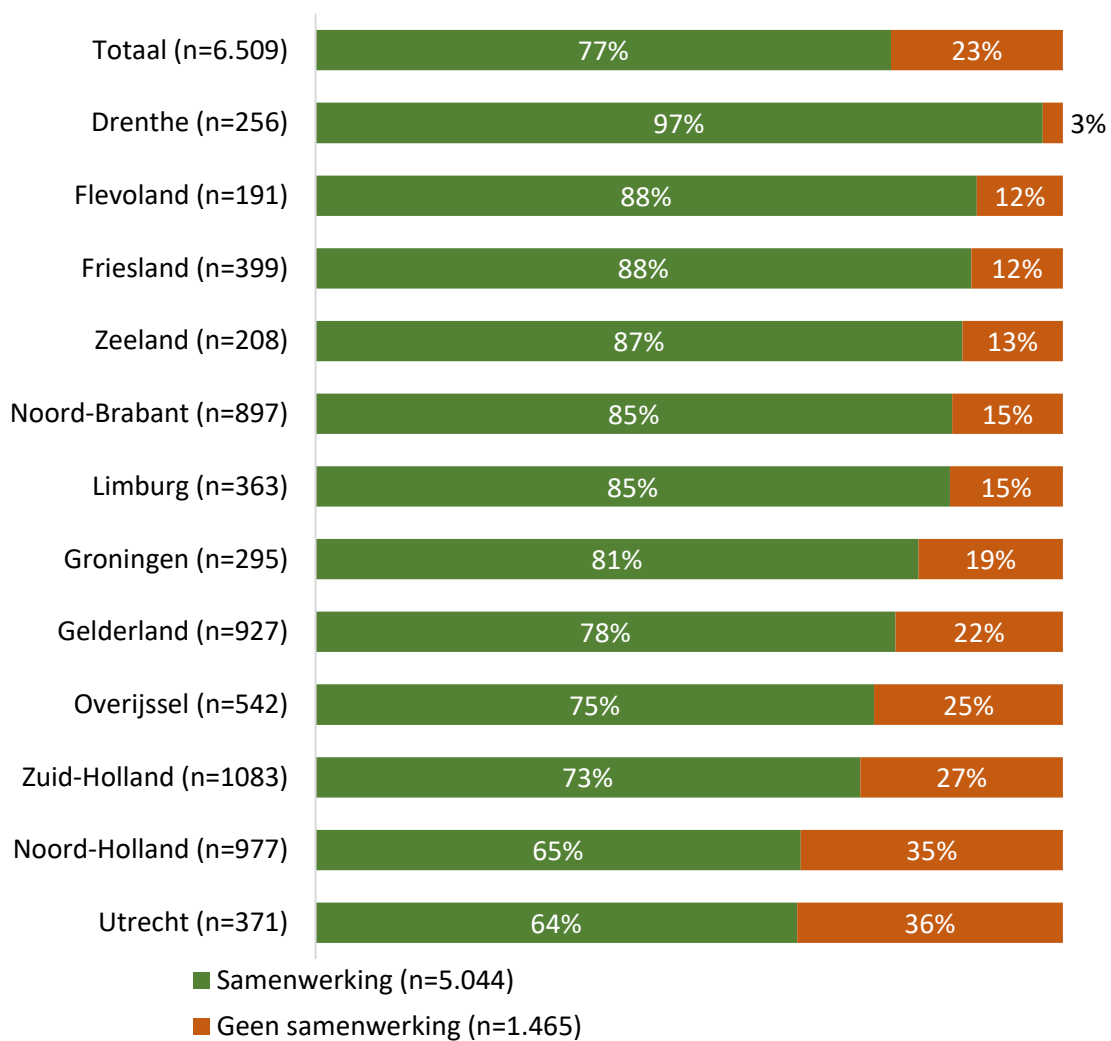

3.2 Provincie

In de onderstaande grafiek tonen we de verschillen in het aandeel scholen (dat in algemene zin een samenwerking met een bibliotheek heeft) tussen de provincies. In de grafiek is te zien dat vestigingen in Drenthe het vaakst een samenwerking met een bibliotheek hebben (97%). Vestigingen in Noord-Holland en Utrecht hebben het minst vaak een samenwerking met een bibliotheek.

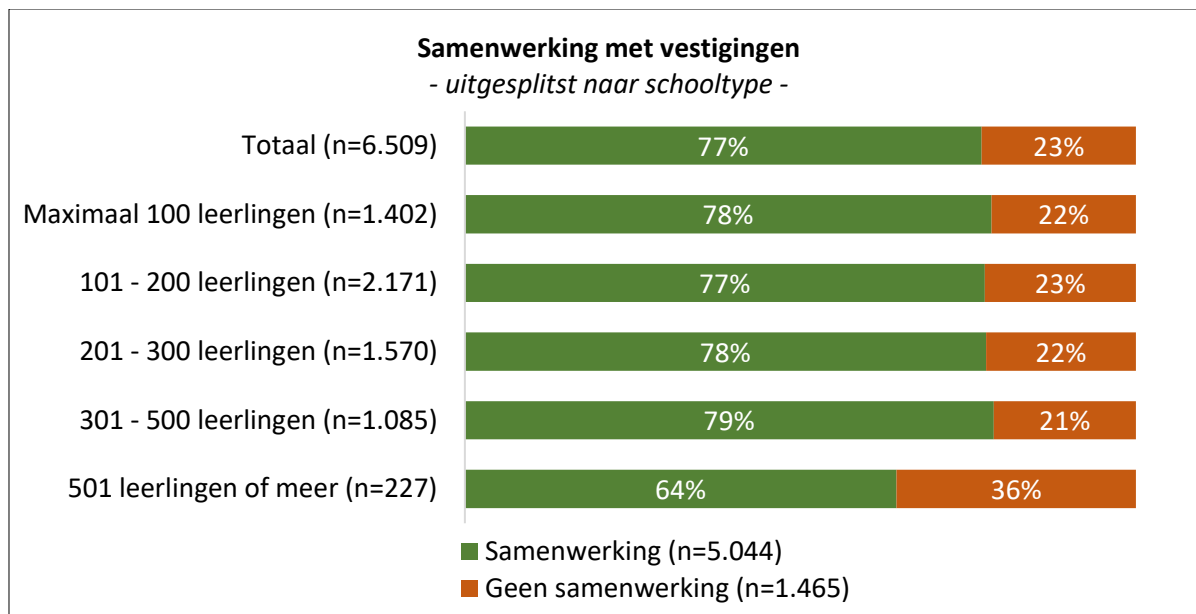
Vestigingen in Drenthe, Flevoland, Friesland, Zeeland, Noord-Brabant en Limburg hebben significant vaker een samenwerking met een bibliotheek dan het landelijk gemiddelde, vestigingen in Utrecht, Noord-Holland en Zuid-Holland significant minder vaak.

Samenwerking met vestigingen
- uitgesplitst naar provincie -

3.3 Schoolgrootte

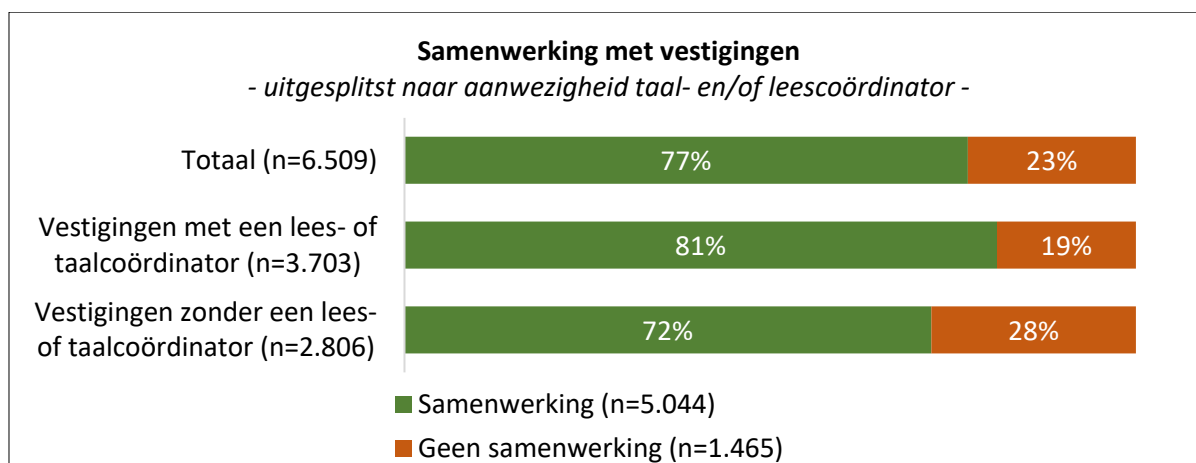
In de onderstaande grafiek tonen we de verschillen in het aandeel scholen (dat in algemene zin een samenwerking met een bibliotheek heeft) naar schoolgrootte. Deze analyse heeft weinig significante verschillen opgeleverd. Alleen vestigingen met meer dan 500 leerlingen hebben significant minder vaak een samenwerking met een bibliotheek (64% van deze vestigingen heeft een samenwerking met een bibliotheek, versus 77% landelijk).

3.4 Aanwezigheid taal- en/of leescoördinator

In de onderstaande grafiek tonen we de verschillen in het aandeel scholen (dat in algemene zin een samenwerking met een bibliotheek heeft) onder vestigingen met en zonder een taal- en/of leescoördinator.

Vestigingen met een taal- en/of leescoördinator (n=3.703) hebben significant vaker een samenwerking met een bibliotheek (81%, versus 77% landelijk), vestigingen zonder een taal- of leescoördinator (n=2.806) significant minder vaak (72%, versus 77%).

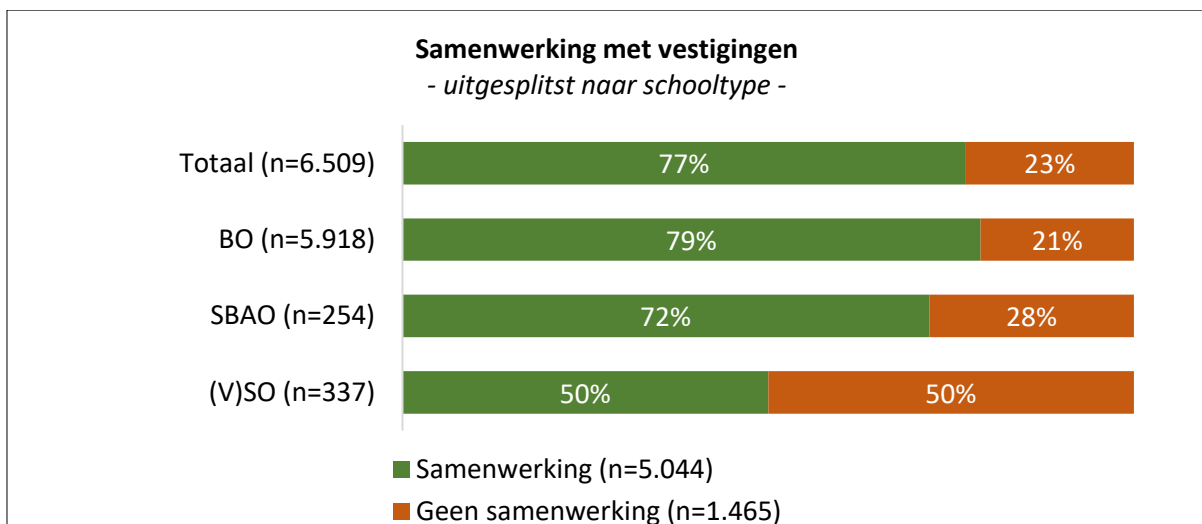
Op vestigingen die een samenwerking met een bibliotheek én een taal- en/of leescoördinator hebben (n=3.017), is er significant vaker sprake van een samenwerking op het gebied van digitale geletterdheid: 41%, versus 39% landelijk.

Op vestigingen die een samenwerking met een bibliotheek hebben, maar geen taal- en leescoördinator hebben (n=2.027), is er significant minder vaak sprake van een samenwerking op het gebied van digitale geletterdheid: 36%, versus 39% landelijk.

3.5 Type onderwijs

In de onderstaande grafiek tonen we de verschillen in het aandeel scholen (dat in algemene zin een samenwerking met een bibliotheek heeft) naar het type onderwijs.

Vestigingen in het regulier basisonderwijs hebben significant vaker een samenwerking met een bibliotheek (79% van de basisscholen, versus 77% landelijk), vestigingen in het (voortgezet) speciaal significant minder vaak (50% van de (V)SO-scholen, versus 77% landelijk). Vestigingen in het speciaal basisonderwijs hebben minder vaak een samenwerking met een bibliotheek, maar dit is geen significant verschil.

Op vestigingen in het (voortgezet) speciaal onderwijs die een samenwerking met een bibliotheek hebben (n=167), is er significant minder vaak sprake van een samenwerking op het gebied van leesbevordering. Van deze vestigingen heeft 89% een samenwerking op het gebied van leesbevordering, versus 94% landelijk.

Op vestigingen in het (voortgezet) speciaal onderwijs die een samenwerking met een bibliotheek hebben (n=167), is er significant minder vaak sprake van een samenwerking op het gebied van digitale geletterdheid. Van deze vestigingen heeft 31% een samenwerking op het gebied van digitale geletterdheid, versus 39% landelijk.

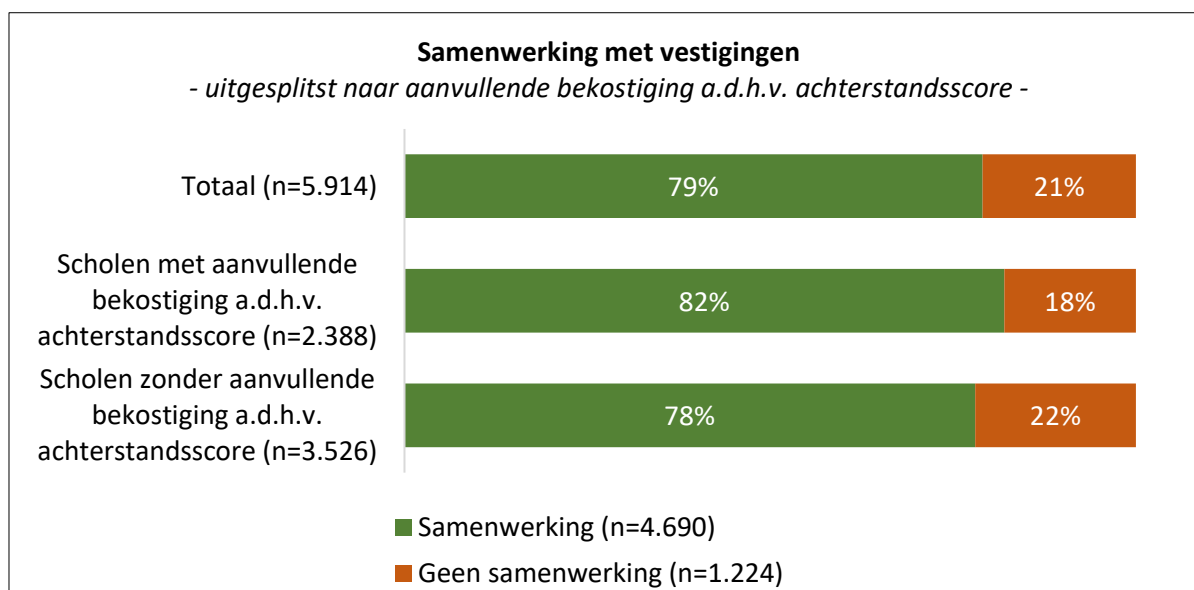
3.6 Aanvullende bekostiging o.b.v. achterstandsscore

Toelichting

Bij het koppelen van de achterstandsscores aan het bestand van de KB, kwamen wij tot de conclusie dat de achterstandsscores alleen voor het reguliere basisonderwijs op vestigingsniveau worden gepubliceerd door het CBS. Van het speciaal basis- en voortgezet onderwijs zijn deze cijfers niet op vestigingsniveau beschikbaar. Hierdoor hebben wij de onderstaande analyse alleen uitgevoerd onder de vestigingen die regulier basisonderwijs aanbieden en waarvan de achterstandsscore bekend is (n=5.914).

In de onderstaande grafiek tonen we de verschillen in het aandeel scholen (dat in algemene zin een samenwerking met een bibliotheek heeft) naar wel of geen aanvullende bekostiging o.b.v. de achterstandsscore.

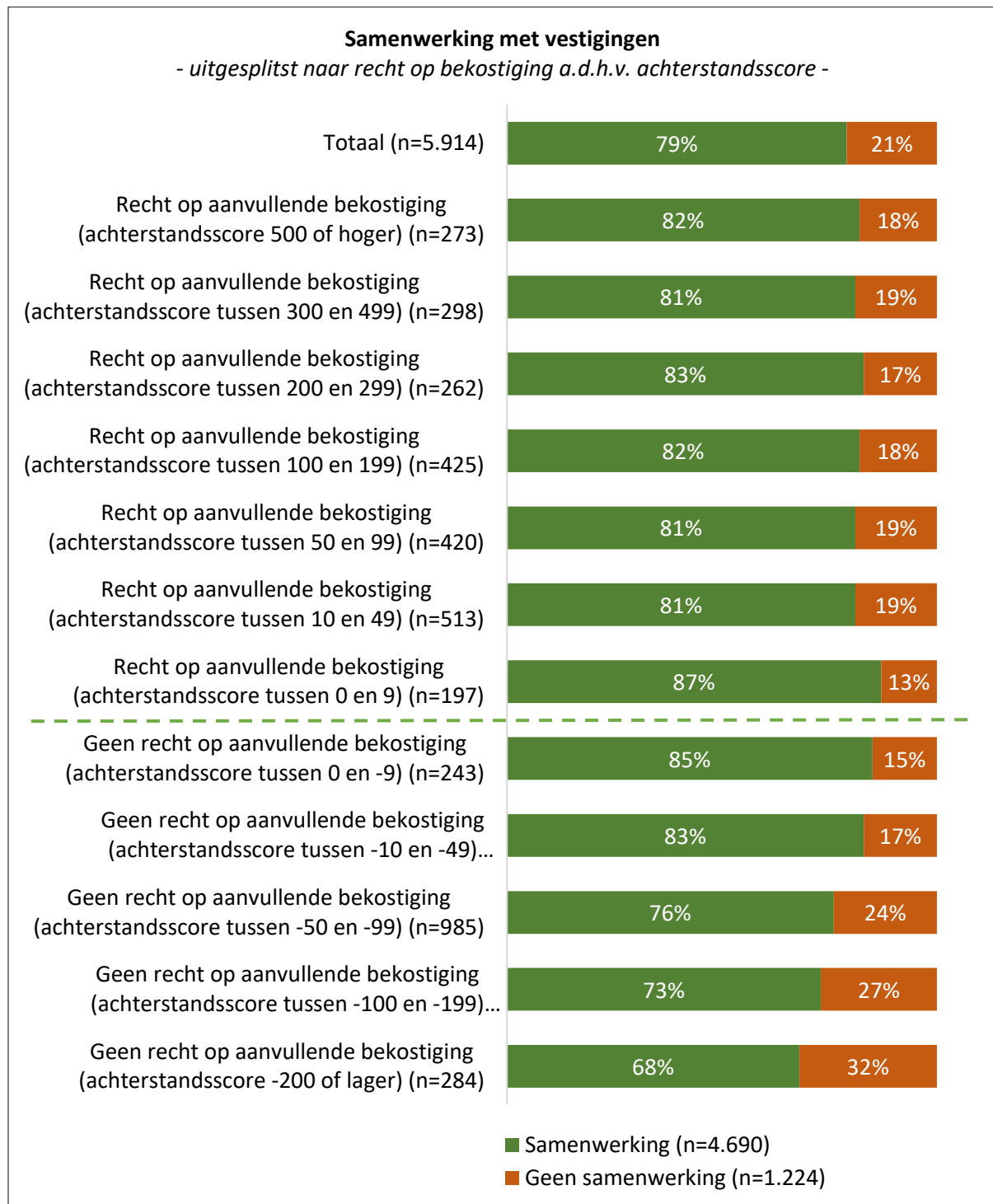
In totaal heeft 79% van de vestigingen die regulier basisonderwijs aanbieden een samenwerking met een bibliotheek. Onder vestigingen met aanvullende bekostiging ligt dit percentage significant hoger (82%), onder vestigingen zonder aanvullende bekostiging significant lager (78%).

Het recht op bekostiging is afhankelijk van de achterstandsscore van de school, zoals berekend door het CBS. Iedere school met een achterstandsscore hoger dan '0' heeft recht op aanvullende bekostiging. In het primair onderwijs wordt deze bekostiging als volgt berekend: achterstandsscore * € 251,16. De hoogte van de achterstandsscore heeft dan ook een sterke invloed op het budget. Om deze reden hebben we de bovenstaande analyse nogmaals uitgevoerd maar dan met een meer verfijnde categorisering van vestigingen, die ook rekening houdt met de hoogte van de achterstandsscore.

Ook zijn er vestigingen die een negatieve achterstandsscore hebben. Dit betekent dat de achterstandsscore van deze vestiging onder de grens voor bekostiging valt. Dit zijn dan ook de vestigingen die relatief weinig te maken hebben met achterstand.

In de onderstaande grafiek tonen we de resultaten van de analyse. Opvallend is dat vestigingen met een achterstandsscore tussen -49 en +9 significant vaker een samenwerking met een bibliotheek hebben. Vestigingen met een achterstandsscore die lager is dan -49 hebben significant minder vaak een samenwerking met een bibliotheek. Vestigingen met een achterstandsscore van +10 of hoger vertonen wat betreft het aandeel samenwerkingen een vergelijkbaar beeld ten opzichte van het landelijk gemiddelde voor alle scholen.

4 Analyses de Bibliotheek op school-scholen

Op basis van het verrijkte bestand van de KB hebben we verschillende analyses gedaan om antwoorden te krijgen op de volgende vragen:

1. Hoeveel vestigingen hebben een samenwerking met de bibliotheek in het kader van de Bibliotheek op school?
2. Zijn er (significante) verschillen naar diverse achtergrondkenmerken in het aandeel vestigingen dat in het kader van de Bibliotheek op school een samenwerking met een bibliotheek heeft?

Om te onderzoeken of er significante verschillen naar diverse achtergrondkenmerken zijn in het aandeel vestigingen dat in het kader van de Bibliotheek op school een samenwerking met een bibliotheek heeft, hebben we de analyse op diverse niveaus uitgevoerd:

- Landelijk
- Provincie
- Schoolgrootte (aantal leerlingen; ingedeeld in categorieën)
- Aanwezigheid taal- en/of leescoördinator
- Type onderwijs (BO, SBAO of (V)SO)
- Aanvullende bekostiging o.b.v. de achterstandsscore

Voorafgaand aan de analyses hebben we een selectie gemaakt van de vestigingen die worden meegenomen in de analyse. Hiervoor is alleen het volgende criterium gehanteerd:

1. Een actueel vestigingsnummer is beschikbaar (om te voorkomen dat we opgeheven of gefuseerde vestigingen opnemen in de analyse). Door deze selectie zijn 73 locaties afgevalen in de analyse.

De uiteindelijke selectie voor deze analyses telt 6.848 vestigingen in het basisonderwijs en het speciaal basis- en voortgezet onderwijs.

Toelichting

In dit hoofdstuk spreken we geregeld over de deelnemers aan 'de Bibliotheek op school'. Hiermee bedoelen we scholen die deelnemen aan het 'de Bibliotheek op school-programma' of aan een vergelijkbaar programma. Ook scholen die zich nog in de verkennende fase bevinden (voor zowel de Bibliotheek op school als een vergelijkbaar programma) worden hierin meegenomen.

De Bibliotheek op school stimuleert kinderen en jongeren om meer te lezen. Bij deze aanpak ondersteunt de bibliotheek scholen om hun doelen uit het taal- en leesbeleid te bereiken, met deskundige leesconsulenten, inspirerende (digitale) boeken, een goede (digitale) leesomgeving en dagelijks aandacht voor leesplezier.

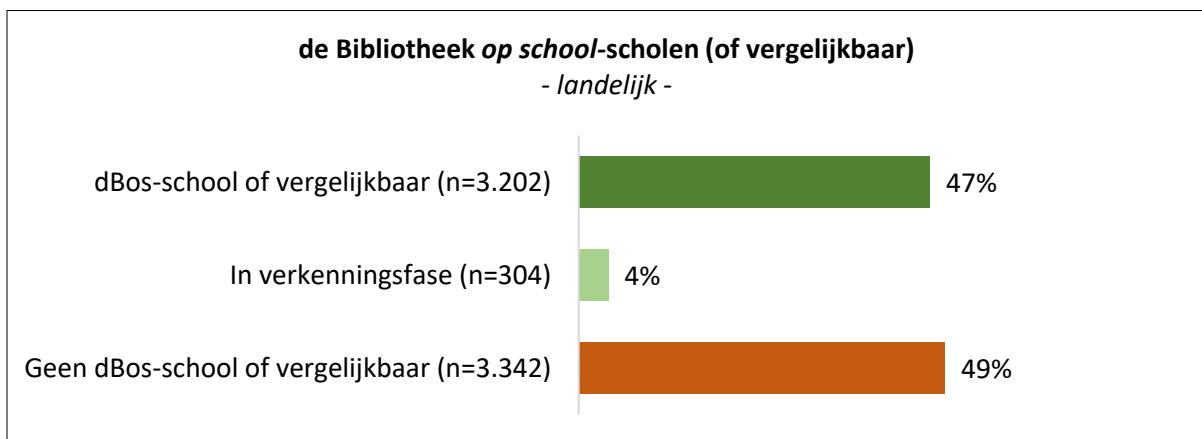
De Bibliotheek op school is ontwikkeld door Stichting Lezen, in samenwerking met de Koninklijke Bibliotheek. De bibliotheeksector voert het programma uit.

4.1 Landelijk

In totaal neemt minder dan de helft van de vestigingen deel aan de Bibliotheek *op school* (3.202 van de 6.848 vestigingen; 47%). Daarnaast bevinden 304 vestigingen zich nog in de verkennende fase (304). Als we de vestigingen die zich in de verkennende fase bevinden meerekenen, betreft het in totaal 3.506 vestigingen (51%).

Op deze 3.506 vestigingen zitten in totaal 692.392 leerlingen. Van 24 vestigingen was het aantal leerlingen onbekend. Om een goede inschatting te maken van het werkelijke aantal leerlingen dat toegang heeft tot de Bibliotheek *op school* hebben we het aantal leerlingen geëxtrapoleerd.

Van de 3.506 vestigingen is het aantal leerlingen van 3.480 vestigingen bekend. Dit levert een correctiefactor van $(3.506 / 3.480 =) 1,0074$ op. Op de 3.480 vestigingen, waarvan het aantal leerlingen bekend is, zitten in totaal 692.392 leerlingen. Als we dit extrapoleren naar de totale 3.506 vestigingen, is het werkelijke aantal leerlingen $(692.392 * 1,0069 =) 697.515$.

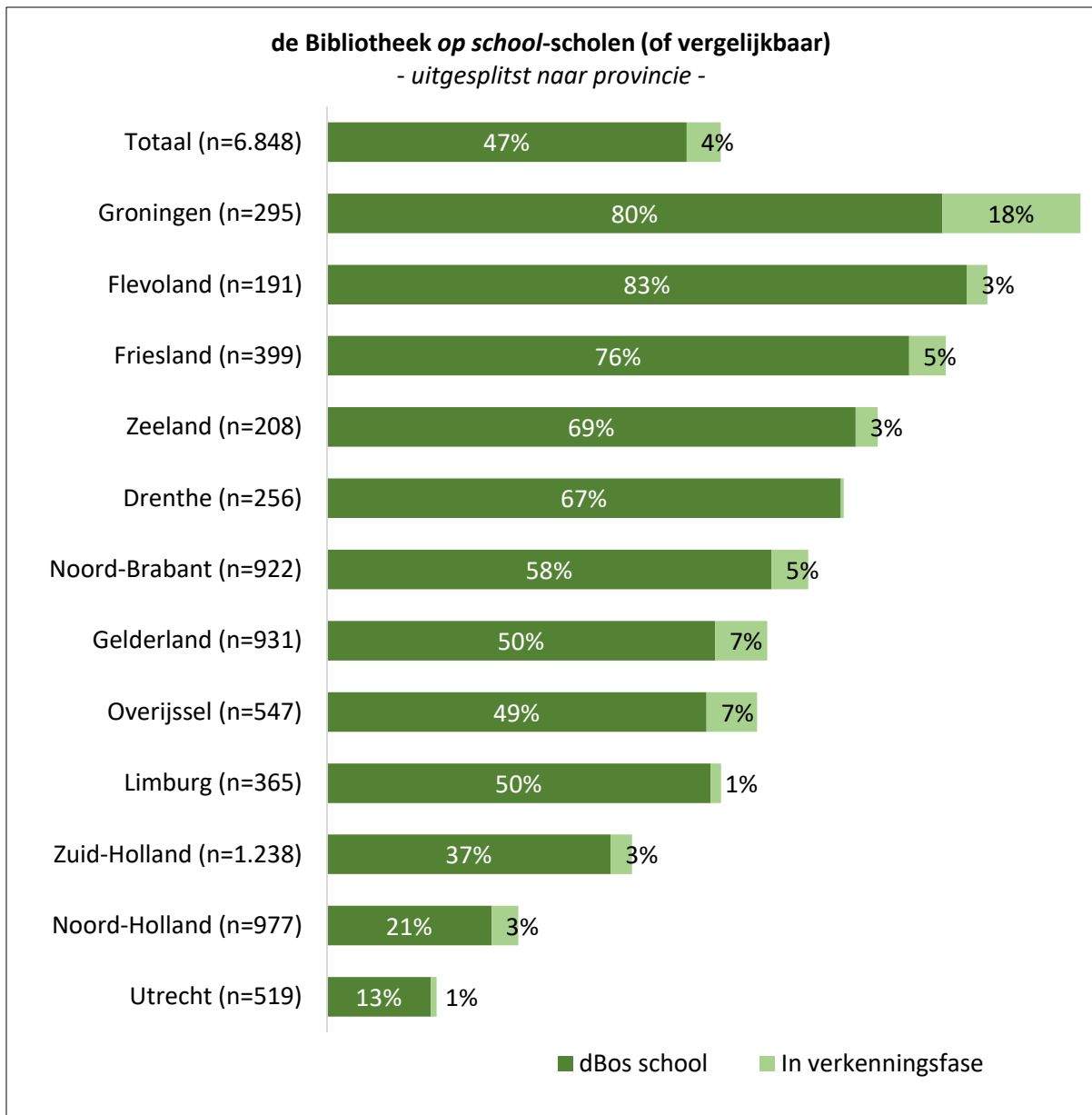

4.2 Provincie

In de onderstaande grafiek tonen we de verschillen in het aandeel scholen dat deelneemt aan de Bibliotheek *op school* tussen de provincies.

Hieronder beschrijven we de verschillen inclusief de vestigingen die zich in de verkennende fase bevinden. In de grafiek is te zien dat het aandeel scholen dat deelneemt aan de Bibliotheek *op school* (inclusief verkennend) het grootste is in de provincie Groningen (98%). Dat is significant hoger dan we landelijk zien (51%). Daarnaast is het aandeel scholen dat deelneemt aan de Bibliotheek *op school* (inclusief verkennend) ook hoog (maar niet significant hoger) in de provincies Flevoland (86%), Friesland (81%), Zeeland (72%) en Drenthe (67%).

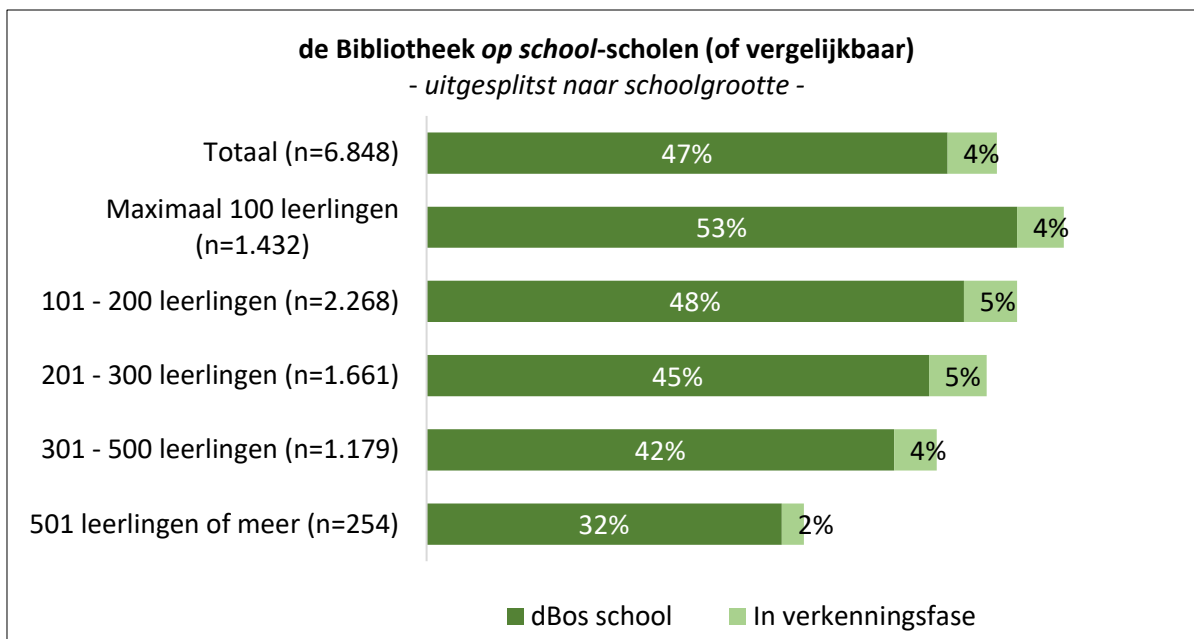
Het aandeel scholen dat deelneemt aan de Bibliotheek *op school* (inclusief verkennend) is het laagst (maar niet significant lager) in de provincie Utrecht (14%). Ook is het aandeel scholen dat deelneemt aan de Bibliotheek *op school* (inclusief verkennend) laag (maar ook hier niet significant lager) in de provincies Noord-Holland (24%) en Zuid-Holland (40%).

4.3 Schoolgrootte

In de onderstaande grafiek tonen we de verschillen in het aandeel scholen dat deelneemt aan de Bibliotheek *op school* naar schoolgrootte.

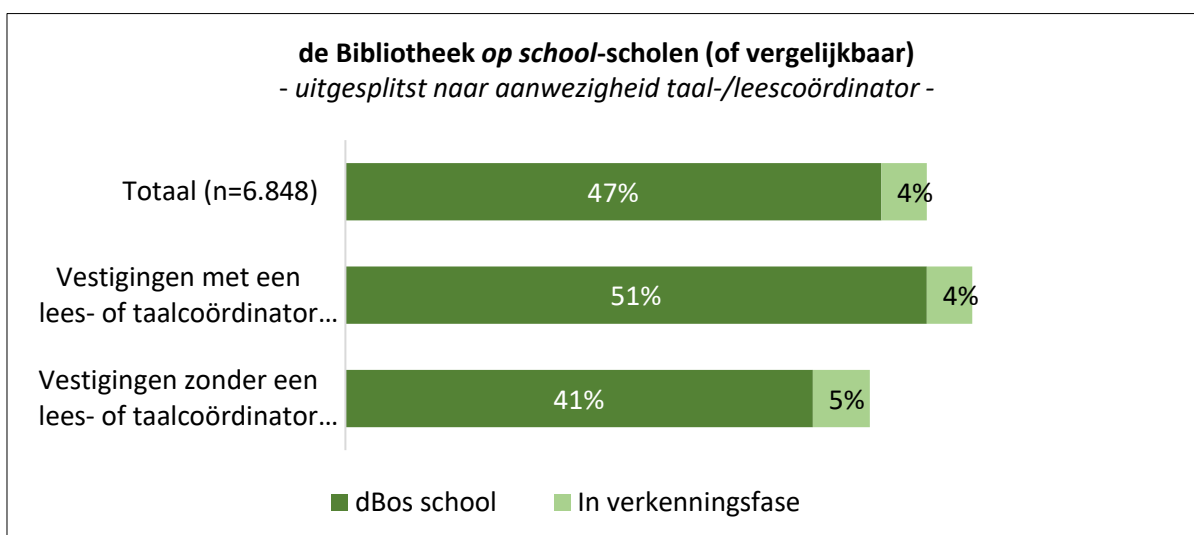
Deze analyse heeft geen significante verschillen opgeleverd. Wel is het aandeel scholen dat deelneemt aan de Bibliotheek *op school* (inclusief verkennend) onder vestigingen met meer dan 500 leerlingen lager (34%, versus 51% landelijk).

4.4 Aanwezigheid taal- en/of leescoördinator

In de onderstaande grafiek tonen we de verschillen in het aandeel scholen dat deelneemt aan de Bibliotheek op school onder vestigingen met en zonder een taal-/leescoördinator.

Hieronder beschrijven we de verschillen inclusief de vestigingen die zich in de verkennende fase bevinden. Onder vestigingen met een taal- en/of leescoördinator (n=3.883) is het aandeel scholen dat deelneemt aan de Bibliotheek op school (inclusief verkennend) significant hoger (55%, versus 51% landelijk). Onder vestigingen zonder een taal- en/of leescoördinator (n=2.965) significant lager (46%, versus 51% landelijk).

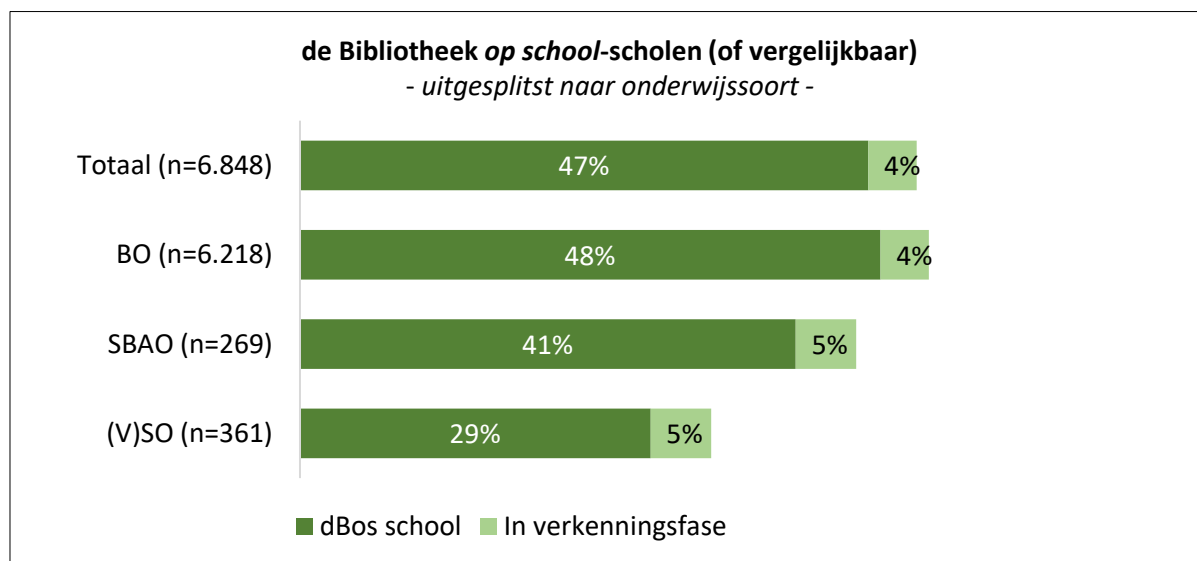

4.5 Type onderwijs

In de onderstaande grafiek tonen we de verschillen in het aandeel scholen dat deelneemt aan de Bibliotheek *op school* naar het type onderwijs.

Hieronder beschrijven we de verschillen inclusief de vestigingen die zich in de verkennende fase bevinden.

Binnen het (voortgezet) speciaal onderwijs is het aandeel scholen dat deelneemt aan de Bibliotheek *op school* (inclusief verkennend) lager (maar niet significant lager) dan het landelijk gemiddelde (34% van de (V)SO-scholen, versus 51% landelijk).

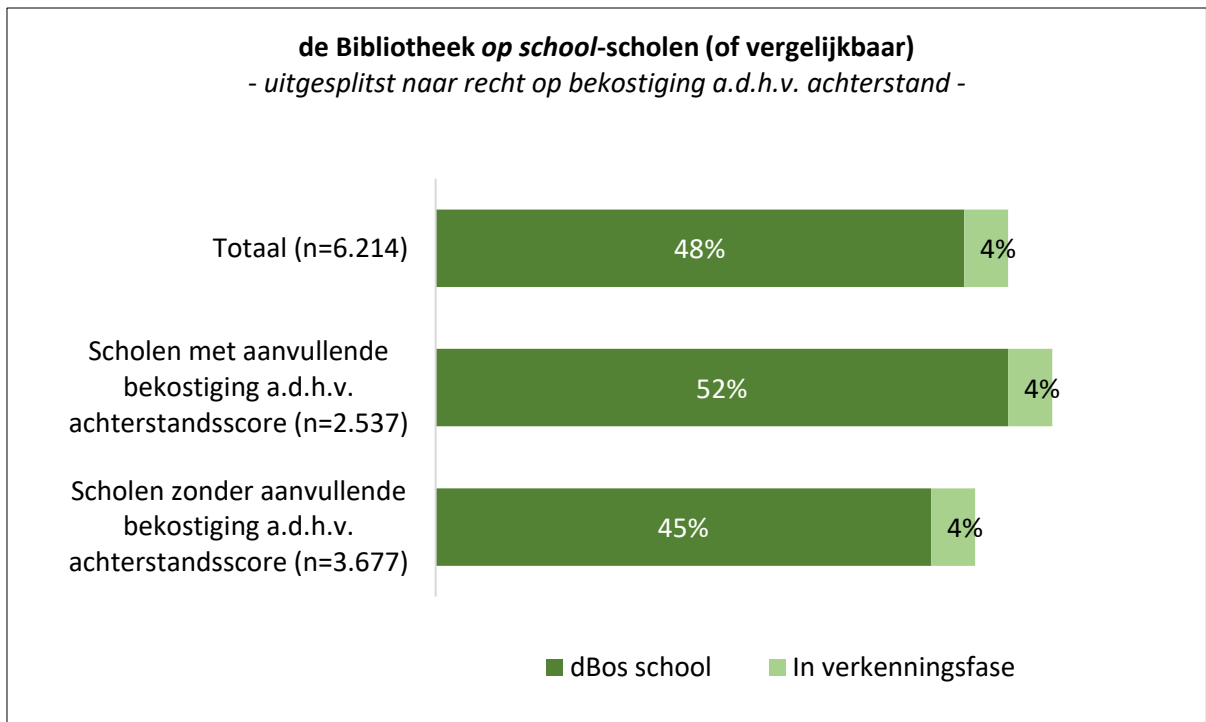
4.6 Aanvullende bekostiging o.b.v. achterstandsscore

Toelichting

Bij het koppelen van de achterstandsscores aan het bestand van de KB, kwamen wij tot de conclusie dat de achterstandsscores alleen voor het reguliere basisonderwijs op vestigingsniveau worden gepubliceerd door het CBS. Van het speciaal basis- en voortgezet onderwijs zijn deze cijfers niet op vestigingsniveau beschikbaar. Hierdoor hebben wij de onderstaande analyse alleen uitgevoerd onder de vestigingen die regulier basisonderwijs aanbieden en waarvan de achterstandsscore bekend is (n=6.214).

In de onderstaande grafiek tonen we de verschillen in het aandeel scholen dat deelneemt aan de Bibliotheek *op school* naar wel of geen aanvullende bekostiging o.b.v. de achterstandsscore.

Hieronder beschrijven we de verschillen inclusief de vestigingen die zich in de verkennende fase bevinden. In totaal neemt 52% van de vestigingen die regulier basisonderwijs aanbieden deel aan de Bibliotheek *op school* (inclusief de vestigingen die zich in de verkennende fase bevinden). Onder vestigingen met aanvullende bekostiging ligt dit percentage significant hoger (56%), onder vestigingen zonder aanvullende bekostiging significant lager (49%).

Het recht op bekostiging is afhankelijk van de achterstandsscore van de school, zoals berekend door het CBS. Iedere school met een achterstandsscore hoger dan '0' heeft recht op aanvullende bekostiging. In het primair onderwijs wordt deze bekostiging als volgt berekend: achterstandsscore * € 251,16. De hoogte van de achterstandsscore heeft dan ook een sterke invloed op het budget. Om deze reden hebben we de bovenstaande analyse nogmaals uitgevoerd, maar dan met een meer verfijnde categorisering van vestigingen, die ook rekening houdt met de hoogte van de achterstandsscore.

Ook zijn er vestigingen die een negatieve achterstandsscore hebben. Dit betekent dat de achterstandsscore van deze vestiging onder de grens voor bekostiging valt. Dit zijn dan ook de vestigingen die relatief weinig te maken hebben met achterstand.

In de grafiek op de volgende pagina tonen we de resultaten nogmaals, maar nu verder uitgesplitst naar de precieze hoogte van de achterstandsscore. Als we inzoomen op de categorieën voor de verschillende hoogtes, zoals tussen -10 en -49, tussen 0 en 10 en tussen 100 en 199, en deze vergelijken met het landelijk gemiddelde van 52%, zien we geen significante verschillen. We zien dat bij de scholen met een achterstandsscore van boven 0 het aandeel scholen dat deelneemt aan de Bibliotheek op school (inclusief verkennend) steeds tussen 54% en 62% ligt. De verschillen tussen deze categorieën en het landelijk gemiddelde zijn niet significant. Voor de scholen met een achterstandsscore hoger dan 0 is de precieze hoogte van de achterstandsscore, zoals tussen 0 en 10 of tussen 100 en 199, dus niet of nauwelijks van invloed op het al dan niet deelnemen aan de Bibliotheek op school.

Onder vestigingen met een achterstandsscore lager dan 0 zijn er wel verschillen in het aandeel scholen dat deelneemt aan de Bibliotheek *op school* (inclusief verkennend), variërend tussen 32% en 60%. Ook deze verschillen zijn niet significant. Onder vestigingen met een achterstandsscore van -100 en lager is het aandeel scholen dat deelneemt aan de Bibliotheek *op school* (inclusief verkennend) wel lager (maar niet significant lager) dan het landelijk gemiddelde. Voor de scholen met een achterstandsscore lager dan 0 is de precieze hoogte van de achterstandsscore, zoals tussen -10 en -49 of tussen -100 en -199, dus ook niet of nauwelijks van invloed op het al dan niet deelnemen aan de Bibliotheek *op school*.

de Bibliotheek op school-scholen (of vergelijkbaar)
 - uitgesplitst naar recht op bekostiging a.d.h.v. achterstand -

